

Ντα Βίντσι, Βελάσκειθ, Πικάσο: βιβλία τέχνης για μικρούς

Ο Ρούμπενς και ο Ρέμπραντ ήταν τα δύο πρώτα θέματα της σειράς «Μία Κυριακή με...» που από τα γαλλικά (έργο των γνωστών εκδόσεων τέχνης SKIRA) μεταφέρουν στην ελληνική γλώσσα οι εκδόσεις «Άρμος».

Τώρα, τρεις ακόμη ζωγράφοι-κολοσσοί στην ιστορία της τέχνης έρχονται να προστεθούν στη σειρά που όχι μόνο συγκινεί και ερεθίζει τον μικρό αναγνώστη εικαστικά αλλά και τον τρόπο παρουσίασης κάθε θέματος αυτομάτως του παρέχει με τρόπο φυσικό χιλιάς πληροφορίες, τοποθετώντας και κάθε περίπτωση, κάθε δημιουργό μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της εποχής και της ζωής.

Λεονάρντο ντα Βίντσι, Βελάσκειθ και Πικάσο παρουσιάζονται από τα βιβλία που μόλις κυκλοφό-

ρησαν. «Η πινελιά μου είναι γρήγορη, παχύρρευστη και ατμηλήτη, γι' αυτό και μοιάζει ασαφής», εξηγεί ο Βελάσκειθ απευθυνόμενος στον αναγνώστη του. «Λίγο πολύ δεν με απειλούσε μόνο μια απλή σπλιά.

Η ζωή μου πάντοτε γεμάτη πάθη και ενθουσιασμό, γινόταν ταραχώδης. Βεβαίως, η ίδια η εποχή ήταν πολύ πιο ταραχώδης από τη ζωή μου», εξηγεί ο Ντα Βίντσι, έχοντας προηγουμένως παρουσιάσει την «Παναγία των βράχων», ενώ ο Πάμπλο Πικάσο περιγράφει την επαφή του με την τέχνη της μάσης Αφρικής και την επιρροή της στη ζωγραφική του: «Δεν ήμουν πια υποχρεωμένος να αναπαραστήσω ένα μάτι με όλες τις λεπτομέρειες της βλεφαρίδας και της ιριδας. Αρκούσαν δυο μικρές τρυπίτσες. (Μεταξύ μας, θα μου έφταναν και

δυο τρογγολιά φελλοί)».

Σχέδια, ημερολόγια, σημειώσεις, αντικείμενα εποχής, μαρτυρίες, όλα επιστρατεύονται και ποιοι είναι ο' αυτές τις εκδόσεις, όπου ο κάθε γράφος, χρησιμοποιώντας το πρώτο πρόσωπο λεί τον μικρό αναγνώστη να περάσει μια μαγική στιγμή μαζί του.

Οι πληροφορίες, η γνώση δεν παρέχονται γνά αλλά με χίλια ευρημάτια και άλλους τόσους κινεματικούς τρόπους έτσι, ώστε, άλλοτε μοιάζει μάθημα ζωγραφικής κι άλλοτε με ξενάγηση σε σύμπαν χρωμάτων, σχημάτων και ιδεών που μορφή από την ιδιοφυία των καλλιτεχνών. (Ο ταξίδιος οφείλονται αντιποιοιώς στις Αμ Μιχαλοπούλου, Φωτεινή Μουρκούση και Μι Εμπερικού).

Ουδόντα χρόνια ζωντανής τέχνης

Το βιβλίο λεύκωμα με τις σκέψεις και τα έργα του καλλιτέχνη, που εκδίδει το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας, μπορεί να γίνει εύκολα το χρονικό ενός μύθου διάρκειας. Σε χρώματα και εικόνες ζωής.

Η ζωή ενός ζωγράφου μπορεί να είναι η ζωή ενός καθημερινού, συνηθισμένου ανθρώπου. Μπορεί όμως να είναι και μια ζωή ξεχωριστή, γεμάτη διακυμάνσεις όπως αυτές που υφίσταται το φως καθώς έρχεται σε συνεχή επαφή με το χρώμα. Η ζωή ενός ζωγράφου είναι αίγυρα ένα διαρκές ταξίδι μέσα στο χρόνο και το χρόνο, ένα ταξίδι που μετασφραγίζει σε εικόνες, σε οράματα και σε... απούσιες.

Ποια όμως άραγε ήταν η ζωή του Περικλή Βυζάντιου; Του ζωγράφου που κάλυψε με τα έργα, και γιατί όχι, και με το γλαφυρό ημερολόγιό του την ιστορία ουδόντα χρόνων;

Ποια ήταν η ζωή εκείνου που έγραψε χαρακτηριστικά «αν θέλεις να εργαστείς μοναχός, κράτα μόνο σημειώσεις από τη φύση», αλλά στη συνέχεια κράτησε σημειώσεις από τη ζωή πνιγμένες στη ζωντανή πινελιά και οριοθετημένες ανάμεσα στο ρεαλισμό, τον γαλλικό εμπρεσιονισμό και μια ζωγραφική προσωπική που κινείται πέρα από τυπικές διατυπώσεις;

Γι' αυτή τη ζωή ακριβώς, γι' αυτό το έργο που μίλησε για τις ιδιαιτερές και καθημερινές ώρες ενός λαού, αλλά έδωσε και στιγμιότυπα από το προπολεμικό Πάρισι, επεξεργάστηκε τις εικόνες της παλιάς Αθήνας και της νεοαθηναϊκής ιστορίας, μάλει ένα βιβλίο.

Ένα βιβλίο που πρόκειται να βγει τον ερχόμενο Απρίλιο με πρωτοβουλία του Μορφωτικού Ίδρυματος της Εθνικής Τράπεζας και επιμέλεια της Άννας Κασογιάννη Σπύρχου, η έκθεση με έργα του ζωγράφου, στο Μέγαρο Μελών, στην Κηφισιά θα ξεχωριστά μέσα από το χρώμα του καλλιτέχνη τις μνήμες, τις σκέψεις, την αισθητική.

Γιατί ο Περικλής Βυζάντιος πέρα από μεγάλο ζωγράφο της γενιάς του, πέρα από ερευνητή και εισαγωγέα των νέων μορφοπλαστικών τάσεων της εποχής του στην Ελλάδα, ήταν και ένας ζωντανός διατυπώντης.

Μέσα από τις λέξεις και τις μορφές των έργων του, απεραντα πλούσιος και απεραντα ζωντανός.

«Δεν αποφάσισα να γίνω ζωγράφος»

Ευαισθησία

Χαρακτηριστικής ευαισθησίας η τελευταία επιστολή του Περικλή Βυζάντιου προς τη γυναίκα του χρωματίζεται από το ύφος και το ήθος ενός αληθινού καλλιτέχνη.

Υδρα
Αγαπητή μου Φρόσω,

Βρίσκομαι σε άσχημη κατάσταση και νομίζω πως θα πεθάνω σύντομα, γι' αυτό σου γράφω το τελευταίο αυτό γράμμα.

Πρώτα θέλω να σου πω πως δεν έχω κανένα παράπονο μαζί σου. Ο Θεός δεν ευλόγησε το γάμο μας, ίσως γιατί είμαστε συγγενείς. Μακρικοί μιν, αλλά πάντα σε αγαπούσα περισσότερο από τις πρώτες εξοδέφρες μου. Δεν πετόχαμε ως σύζυγοι, αλλά θάλαμα καλά παιδιά και νομίζω ότι φερθήκαμε καλά σαν γονείς και αυτό οφείλεται πολύ σε σένα που έδειξες μετά το χωρισμό μας βέλτηση, και ιδίως γιατί ύπληρες πάντοτε η πιο καλοσυναιτημένη Αθηναία.

Εάν πεθάνω στην Υδρα, Φρόσω μου, θέλω να με θάψετε εκεί, ψηλά στο Νεκροταφείο της Αγίας Φωτεινής. Εάν πάλι πεθάνω στην Αθήνα, θέλω απωσάδηπτε να ταφώ στον τάφο των Βυζαντινών. Είναι διαρκές του Κράτους και έχω δικαίωμα, ως κατ' ευθείαν απόγονος.

Γράφω στα παιδιά όλες τις βελήσεις μου. Ο, τι έχω είναι τών δύο.

Θα θυμώρι πάντοτε τη χαρά όταν αρραβωνιαστήκαμε. Τι σύντομη που είναι η ζωή! Σε ευχαριστώ για τα παιδιά που έκανες.

Με
Χίλια φιλά,
Περικλής

γράφει ο Περικλής Βυζάντιος στο ημερολόγιό του. «Ζωγράφος ήμουν από μικρός. Ζωγράφιχα και σχεδίαζα, ό,τι έβλεπα γύρω μου: τον καστανό, τον στραγαλατή, τους σκύλους, τη γάτα του σπιτιού, το άλογο του πατέρα μου που του το έφεραν το πρωί που ξεκινάγε με τον υπασπιστή του να πάει στο Σύνταγμα του Πυροβολικού που διοικούσε.

Όλα αυτά, βέβαια, άφρασαν στους δικούς μου αλλά με τη συμφωνία ότι θα έδινε αργότερα εξετάσεις στη Σχολή των Ευελπίδων ή τον Δοκίμων, μια κι αυτό απαιτούσε η παράδοση της οικογένειας.

Είπα όμως δεν είχα καμιά διάθεση να φορέσω στολή ή να κρεμάσω ένα σπαθί στη μέση. Είχα βάλει στο μυαλό μου να

γίνω ζωγράφος και να σπουδάσω στο εξωτερικό...

Και παρακάτω «Ο νεο-Δελιγιάννης που καθόταν κοντά μας, στην αρχή της! Σεπτεμβρίου, ήταν το πρώτο μου έργο. Η αφάνταστη επιτυχία αυτού του σχεδίου έκανε το νόμο της γειτονιάς. Όλοι με ρωτούσαν αν το έκανα με το χέρι.

—Πώς κατέληξε στα χέρια του ίδιου του Δελιγιάννη, που βρήκε μονάχα καλό το αυτί.

—Πώς συμβαίνει μια αυθόρμητη καμωμένη προσωπογραφία να ενθουσιάζει με το χαρακτήρι της όλους, εκτός από τον εικονιζόμενο...».

Σύμφωνα με τον Ζαν Λοντ, γνωστό Γάλλο κριτικό και ιστορικό τέχνης, ο Περικλής

είχε χιόνια και της χρωματικής του έσης.

Ιούλιος 1916 (ημερολόγιο καλλιτέχνη)

«Εξέθεσα για πρώτη φορά σε μίση θέση του "Συνδέσμου Ελλήνων Καλλιτεχνών" στην Κηφισιά, στο ξενοδοχείο Μ. Ο γλύπτης Μιχάλης Τόμπρος έγραψε μέσα ότι έχω πολύ ταλέντο αλλά ότι εκπροσωπούμαι από τον Καριέρ. Επεί έγραψε και ο γλύπτης Σώχος πολύ λόγια για τη δουλειά μου.

Αλλά το πιο απίθανο είναι ότι πέντε τα έργα που εξέθεσα πουλήθηκαν την μέρα των εγκαίνιων και τα αγοράσε ένας εφοπλιστής που δεν τον εννύ ούτε τον εννύρια ποτέ».

Η πρώτη έκθεση στο Μέγαρο Μελών χρόνια μετά το θάνατό του -πέθαν 1972- μια έκθεση στο ίδιο μέγαρο, συνδυάζεται με την έκδοση ενός ημερολογίου. Ο Περικλής Βυζάντιος και το φανάρι τοπία του νου, ως και κωμικά έναν σύγχρονο ζωγράφο, τα εμπρός στικά σπινικά, οι γεμάτες ρεαλισμό φές. Και σύγχρονα: Οι γνωστοί και μιας εποχής που πέρασε ως αν χί σύμπερο πάνω από την Αθήνα, όλα τα σωμα του έργου που παίχτηκε με μλοικ πρόποιους κάποιους ανθρώπους θέρους, στη σκέψη και την πράξη σύγχρονα ακέραιους, ζεστοί, και νους με διαστάσεις ανθρωπίνες, τις λοτε διαστάσεις ταύτης της χώρας.

Ο Μάριος Βάρβογλης, ο Γεώργιος πανδύρας, ο Σπύρος Μελάς, Ο Μαλέι Φυλλιάδης, οι άνθρωποι πριν από το λέμο και οι φτωχοί αξιοπρεπείς γαδές της κατοχής με τη ζώνια ματι τα κουρέλια και όλη τη πυρναία ενός θανάτου ρόγχου. Ο Περικλής Βυζάντιος πονεί σε όλα αυτά. Τα περιγράφει για, με πινελιές, με σκίτσα. Ο ζωγράφος βλέπει: Το φως που περιγράφει τα κορμιά των μοντέλων. Τις γραμμές Μοντυλιάν, τα υγρά στενά του Παρι του Καρτέ Λατέν, τη ζωή του ανάμεσα Δύση και την Ανατολή και τη φαντ του, οάρκα και οστά στο μουσαμά στάει χρώμα. Ο ζωγράφος υπήρξε μέσα στους ανθρώπους. Αυτούς που ποιε το ελληνικό φως, αυτούς που το φως τους διαδίδει ως την ιστατή ίνε οάρκος τους. Υπήρχε και στη θάλη των έργων του, στα τοπία της Υδρας, αέρα, στη φωτιά, στη γη, στην «αριμ ή σπαρκατική ποίησή του αισθητό».

Το τελευταίο γράφημα έτοι ακριβώς λίγο πριν το αισθητό αυτό φάνη με τη ζωή του καλλιτέχνη. Που οργάνω λοσμο του κατά εικόνας και ομοιωση Λογιωμίν του. Το βιβλίο είναι ένα ε στο δείγμα ενός τόσο πλούσιου κός

ΟΜ